

Asia: VN/11443/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia vaikutuksia näette ehdotettujen muutosten aiheuttavan?

Sähköisen viestinnän palvelujen osalta haastatellut toimijat arvioivat, että esteettömyysdirektiivin kustannukset syntyvät keskeisesti kouluttamisesta ja jatkuvaan kehittämiseen syntyvistä lisäkuluista. Toimijat arvioivat esteettömyyden huomioinnin tuovan n. 5-10 % lisäkustannukset jatkuvaan kehittämiseen. Saavutettavuusdirektiivillä on ollut aiemmin vastaavia kustannusvaikutuksia, eikä niitä ole pystytty riittävästi huomioimaan toiminnan suunnittelussa.

Valtionhallinnossa on varsin vaihtelevalla tavalla toteutettu saavutettavuuteen liittyviä velvoitteita. Osa viranomaisista on vedonnut väljästi kohtuuttomiin rasitteisiin. Poliisi on pyrkinyt siihen, että kaikki verkkopalvelussa oleva tieto olisi saavutettavaa.

Lisähenkilöstöä ei ole kuitenkaan voitu palkata ja toisaalta ostopalveluissa on ollut laadullisia puutteita. Käytännössä tämä on johtanut siihen, että poliisi on joutunut merkittävästi vähentämään poliisi.fi -verkkopalvelussa ja videopalveluissa julkaisemaansa sisältöä. Esimerkkinä voi mainita poliisitoimintaa koskevat raportit, ohjeet, käsikirjat ja tilastot. Tämä ei vastaa viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain henkeä.

Esteettömyyden osalta voidaan joutua tekemään vastaavanlaisia ratkaisuja, ellei uusia velvoitteita voida riittävästi resursoida.

Sama koskee monimediallisuutta. Vaatimusten kasvaessa kanavien määrää joudutaan rajoittamaan. Viranomainen käyttää usein viestinnässään muiden omistamia palvelualustoja ja on siten riippuvainen niiden saavutettavuudesta ja esteettömyydestä. Esimerkiksi Valtorin ylläpitämässä YJA-alustassa on saavutettavuuteen liittyviä teknisiä puutteita.

Kieli-, saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimukset ovat viranomaisille erityisen haastavia hengen ja terveyden vaarantavissa äkillisissä tilanteissa. Hallituksen esityksessä hätäviestejä on arvioitu Hätäkeskuslaitoksen osalta. Muutkin viranomaiset - poliisi mukaan lukien - käyttävät tarvittaessa vaaratiedotteita sekä muita viestintäkanavia akuuteissa tilanteissa. Sisällöt pitäisi pystyä tuottamaan minuuteissa eri kielillä, saavutettavasti ja esteettömästi, ympäri vuorokauden. Pahimmillaan, esimerkiksi terrori-iskussa, yksittäinen operaatiosta vastaava virkamies joutuu punnitsemaan, voiko viestintää viivästyttää näiden vaatimusten toteuttamiseksi. Tietyissä operatiivisissa kiire-tilanteissa tulisi olla tunnistettu jopa soveltamisalassa poikkeuksia, jotta ei tarvitsisi määritellä puutteita saavutettavuusselosteessa. Jos akuutti viestintätarve liittyy esimerkiksi operatiivisesti kansalliseen tai yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, eikä yksityisiin etuihin ja oikeuksiin, niin vaatimus ei ole kaikissa tilanteissa oikeassa suhteessa.

Saavutettavuus- ja esteettömyysvelvoitteet koskevat kaikkia virkamiehiä. Niiden tueksi olisi toivottavaa saada yhteistä ohjeistusta, koulutusta ja neuvontaa julkishallinnossa. Samaa koskee selkeää kieltä. Poliisi selvitti osaltaan osana asiakaspalvelun ja viestinnän kehittämistä.

Lisäksi on tärkeä arvioida vaikutuksia myös muiden viranomaisten verkkopalveluissa olevien vaaratiedotteiden ja mm. nopeiden havaintotietojen pyyntöjen osalta sekä esteettömyyden että saavutettavuuden osalta.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan pitää olla mahdollisuus tarjota palvelua myös vain sähköisesti sellaisessa tilanteessa, jossa palvelua ei muuten tarjottaisi ollenkaan tai jos koetaan että sen kohderyhmä ei muunlaista tarvitse. Esimerkiksi 'voimassaolopalvelu', josta mm. pankit tarkistavat asiakkaan käynnin yhteydessä, onko heille esitetty henkilöllisyystodistus voimassa.

Kysymyksiä lausunnonantajille

Lakiuudistuksen valmistelun aikana on keskusteltu valvontakokonaisuuden järjestämisestä.

Valvontakokonaisuus on kuitenkin tässä vaiheessa osin avoin.

Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa valvontaan kokonaisuudessaan.

Miten tuotteiden ja palvelujen esteettömyyden valvonta olisi tarkoituksenmukaista järjestää?

-

Lausunnonantajia pyydetään kommentoimaan erityisesti palvelujen valvontaa (esitysluonnoksen luku 4.2.6, sivut 83, 85 – 87), kun digitaalisten palvelujen valvonta on tarkoitus keskittää edelleen Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonnan yksikköön. Lisäksi pyydetään ottamaan kantaa sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaaliseen mediaan pääsyn valvontaan sekä liikennettä koskevien esteettömyystietojen esittämisen valvontaan (laki liikenteen palveluista).

-

Erityisesti tuotteiden markkinavalvonnan järjestäminen on esityksessä vielä avoin. Lausunnonantajia pyydetään esittämään näkemyksenä alla esitettyihin (esitysluonnoksen luku 4.2.6.3, sivut 84-85) vaihtoehtoihin markkinavalvonnan järjestämisestä.

-

Valmistelussa on ollut esillä erilaisia vaihtoehtoja:

-

Rakennettu ympäristö

Esteettömyysdirektiivin vaatimukset rakennetulle ympäristölle on esitetty esteettömyysdirektiivin liitteessä III. Jäsenvaltiot voivat päättää kansallisesti, onko rakennetun ympäristön täytettävä liitteessä III vahvistetut esteettömyysvaatimukset. Tässä vaiheessa esitetään, että rakennettua ympäristöä koskevia vaatimuksia ei otettaisi mukaan tähän esitykseen vaan sen soveltamisesta päätettäisiin myöhemmin (ehdotus esitysluonnoksen sivuilla 92-94). Lausunnonantajia pyydetään lausumaan erityisesti siitä:

-Miten esteettömyysdirektiivin soveltaminen palvelun tarjoajan vastuulla olevaan rakennettuun ympäristöön konkreettisesti edistäisi esteettömyyttä ja kuinka laajamittaiseksi arvioitte vaikutukset rakennetun ympäristön esteettömyyteen?

-Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esteettömyysdirektiivin soveltamisella rakennettuun ympäristöön olevan palvelun tarjoajalle? Kuinka suuren osuuden esteettömyysdirektiivistä aiheutuvista kokonaiskustannuksista ne muodostaisivat?

-

Muita huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleisesti Poliisihallitus lausuu, että poliisin operatiivisessa käytössä olevien tuotteiden ja palvelujen osalta esteettömyysvaatimusten ei tule olla sellaisia, jotka heikentävät kyseisten tuotteiden tai palvelujen operatiivista suorituskykyä tai saatavuutta. Poliisin kriittisten, operatiivisessa toiminnassa käytettävien tuotteiden ja palveluiden tulisi olla mahdollisuuksien mukaan lain soveltamisalan ulkopuolella. Lisäksi yleisenä huomiona Poliisihallitus toivoo, ettei esimerkiksi pankkiautomaatit, lippuautomaatit ym. häviä kokonaan siksi, että niitä ei saada täysin esteettömiksi. Yhdenvertaisuuslaissakin on "ilman hyväksyttävää perustetta" tarkenne.

Liljavuori Janne

Poliisihallitus - Teknologiayksikkö, materiaalihallinto ja hankintatoimi